

Op de afzonderlijke hoofdstukken kan ik hier niet ingaan. Op bladzijde 105 heb ik een vraagteeken staan. Dit wil zeggen, dat ik met Dr Rullmann van meening verschil.

Dat Ds De Liefde de vader moet heeten van de Christelijke kinderlectuur — nu ja — dat kan er net mee door. Maar dat niemand hem als verteller nog overtroffen heeft — lijkt mij op z'n zachtst gezegd „disputabel.” Ook dat zijn „Schoolvriend” herdrukt wordt, als *het beste wat we op dit gebied hebben*.

Daarover wil ik wel eens komen praten in Wassenaar.

A. L. V. H

ENGELSCH ZIEKTE

IN DE EERSTE HELFT DER 17DE EEUW werd voor 't eerst door den Engelschen arts Glisson een nieuwe kinderziekte beschreven, die ook thans nog den naam „Engelsche ziekte” draagt. De vreemde naam er voor is rhachitis (de spelling zonder h = rachitis is verkeerd) stamt uit het Grieksch en beteekent „ziekte van de ruggegraat”; zij duidt op een der uitingen der ziekte, n.m.l. de verkromming van de ruggegraat. Geenszins is de ziekte tot Engeland beperkt, zooals de populaire naam zou kunnen doen denken. Integendeel komt zij in alle landen voor, behalve in de poolstreken, waar de geneeskrachtige levertraan een deel der volksvoeding uitmaakt. Het meest wordt de ziekte aangetroffen in plaatsen, waar de bevolking dicht bijeen woont, dus in de groote steden en daar weer 't meest, waar de woningen klein en eng en van zonneschijn verstoken zijn, zooals dit in de zoogen. arbeiderswijken helaas vaak het geval is.

Hiermede zijn reeds eenige der oorzaken der Engelsche ziekte gekenteekend. Een andere zwaarwegende oorzaak is de kunstmatige voeding van de zuigelingen. Volgens de ervaring der artsen en der statistiek vallen veel meer kunstmatig gevoede kinderen aan de ziekte ten offer dan borstkinderen. Hierin ligt een ernstige les voor alle jonge moeders, om zoo mogelijk hun kinderen de borstvoeding niet te ontzeggen.

Welke zijn nu de kenteekenen dezer veel verbreide kinderziekte, die, als zij niet tijdig herkend en behandeld wordt, voor het geheele verdere leven nadeelige gevolgen kan hebben? Wij onderscheiden algemeene en plaatselijke verschijnselen. Zij zijn evenwel niet van elkaar te scheiden. De algemeene treden het eerst op. Kinderen, die eerst goed vooruit gingen, blijven in de ontwikkeling ten achter, worden onrustig, zijn bleek, zweeten veel, vooral aan 't achterhoofd, krijgen herhaaldelijk diarrhee of stuipen. Daaruit ontwikkelen zich de plaatselijke afwijkingen, zooals slecht sluiten der fontanellen van het hoofd, achterlijkheid in 't tandenkrijgen en loopen, kromme beenen, kippeborst, knobbels aan de ribben (zoogen. rozenkrans), dikke polsen of enkels, ten slotte verkrommingen van de ruggegraat en het bekken, die later vooral bij vrouwen tot ernstige ziekten aanleiding kunnen geven.

Welke is de beste behandeling? Volgens de nieuwste onderzoekingen spelen de zoogen. vitamines (groeistoffen) hierbij een groote rol, belangrijker nog dan de kalkzouten, die evenwel ook niet in het voedsel mogen ontbreken. Beide zijn in de moedermelk voldoende voorhanden, zoodat, gelijk wij reeds opmerkten, de borstvoeding het beste middel is om de Engelsche ziekte te voorkomen. Moet het kind kunstmatig gevoed worden, dan mag niet teveel koemelk gegeven worden, $\frac{3}{4}$ liter per dag is voldoende. Van belang is dan de bijvoeding, die vooral

in vruchtensappen en gekookte, doorgezeefde groenten moet bestaan. Hiermede kan men reeds vroeg (van de 6de of 7de maand af) beginnen. Het hoogste gehalte aan vitamines (het zoogen. anti-rhachitische vitamine) hebben spinazie, tomaten, peentjes, van vruchten vooral sinaasappelen. Behalve de voeding is verder oponthoud in frissche lucht, liefst in den zonneschijn, van groot belang ter genezing der Engelsche ziekte. Men brenge de zieke kinderen zooveel mogelijk naar buiten. In het zonne-arme jaargetijde is bestraling met de kunstzon als plaatsvervangend zonlicht aan te bevelen en eindelijk bewijst een levertraan-kuur van 4 tot 6 weken (driemaal daags $\frac{1}{2}$ theelepels tot 1 eetlepel, al naar gelang van den leeftijd van het kind) in vele gevallen voortreffelijke diensten.

DR J. V.

MORGENDANK

Nog houdt de stille nacht de sluimerend' aard gevangen: de liefdevolle koest'ring van haar duister kleed, wekt nog in 't scheidingsuur het innig teer verlangen der willige overgave, die geen tijden weet noch wetsbetrachting om haar volheid te beteuglen, en slechts de weelde kent van 't eigen oogenblik; een onvolprezen droom, een vlucht op arendsvleuglen, een zoete mijmering; tot dat de tijd beschikk'

Hoort nu aan de oosterkim de strijdbazuin weerklinken, de gouden dagvorstin roept hare helden saam; de worsteling begint; het opgaan en het zinken, de krachten staan geschaard en tot den strijd bekwaam. Een strijd, waarin de ziel de eigen klank beluistert, het beeld van eigen strijd, en van de duisternis der geestelijke nacht, waarin zij ligt gekluisterd, de 'stage kentering, die altoos in haar is.

. . . En langzaam wijkt de nacht met ingehouden schreden, het licht verscheurt de webbe, die de avond spon; ziet hoe daar wijd en zijd de stralen zich verbreeden, de droom wordt werkelijkheid bij 't rijzen van de zon.

Zoo mag het angstig hart de twifelingen bannen, en uitzien naar het Licht, dat elke macht verwon; o rijke uchtendstond, de snaren zijn gespannen, het danklied stijgt omhoog uit nieuwe levensbron.

KASTELEYN.

VRAGENBUS VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN

E. L. te H. — Wat ik over Van Alphen denk? Het is heel moeilijk, dat in een paar regels te zeggen. Trouwens, het is altijd moeilijk, het werk van een mensch op de juiste waarde te schatten. Laat me maar zeggen, dat Hieronymus van Alphen een kind van zijn tijd was. (Hij stierf 2 April 1803.) Dan nemen we het hem niet zoo kwalijk, dat hij in zijn verzen wat braaf, wat sentimenteel was. Hij heeft geestelijke liederen gedicht, die nog gaarne als „gezongen” gezongen worden. En al lachen velen thans om zijn kindergedichtjes: niet alleen werd er in dien tijd, buiten den Bijbel, van geen enkel geschrift zoo vele exemplaren in Nederland gedrukt, werden ze vertaald in het Fransch, Duitsch, Engelsch, Friesch, Maleisch, en overal met gejuich ontvangen, — maar anderhalve eeuw na hun ontstaan leven ze nog voort in onze spreektaal! „Een vriend, die u uw feilen toont,” „Gezondheid is een groote schat,” „Geduld is zulk een schoone zaak,” „Eén uur van onbedachtzaamheid kan maken, dat men weken (later zei de volksmond: jaren) schreit,” „Aan een boom zoo volgeladen mist men vijf, zes pruimen niet,” — het zijn alle regels uit Van Alphen's kindergedichtjes.

J. N. V.